

Sygn. akt I A Ca 775/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Futro (spr.)

Sędziowie: SA Ewa Staniszevska

SA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga

Protokolant: st. sekr. sąd. Kinga Kwiatkowska

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2014 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa Powiatu (...)

przeciwko Powiatowi (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 30 kwietnia 2012 r.

sygn. akt I C 47/08

1. oddala apelację;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 53 238,36 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego;
3. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 1 444 147,98 (słownie jeden milion czterysta czterdzieści cztery tysiące sto czterdzieści siedem 98/100) zł z ustawowymi odsetkami:
 - od kwoty 600 000 zł od dnia 5 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty
 - od kwoty 644 177,98 zł od dnia 23 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty
 - od kwoty 200 000 zł od dnia 31 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty

Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga Jan Futro Ewa Staniszevska

I A Ca 775/14

UZASADNIENIE

Powód Powiat (...) w pozwie wniesionym w dniu 11 lutego 2008 r. skierowanym przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej (dalej SP ZOZ) w likwidacji we W. wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 843 669,12 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 września 2007 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według spisu kosztów.

W uzasadnieniu twierdził, że na podstawie umowy zawartej z Powiatem (...) z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie ustalenia podziału zobowiązań, środków finansowych oraz mienia ruchomego i nieruchomego, w związku z utworzeniem w dniu 1 stycznia 2002 r. Powiatu (...), powód zobowiązał się do przejęcia długu Powiatu (...) w postaci poręczenia kredytu obrotowego w wysokości 720 000 zł, udzielonego pozwanemu przez (...) SA w W. Oddział w G.. Pozwany nie spłacił kredytu w terminie i Powiat (...), jako poręczyciel w dniu 2 kwietnia 2003 r. spłacił zadłużenie kredytowe, uiszczając tytułem należności głównej kwotę 605 949,84 zł. Następnie Powiat (...) wezwał powoda do zapłaty sumy w wysokości kwoty uiszczonej na rzecz banku, powołując się na treść umowy z 14 stycznia 2002 r. Powód odmówił zapłaty i Powiat (...) wytoczył przeciwko niemu powództwo o zapłatę kwoty 605 949,84 zł wraz z ustawowymi odsetkami. Prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 26 kwietnia 2006 r. powództwo zostało uwzględnione. W dniu 18 lipca 2006 r. powód zapłacił Powiatowi (...) zasądzoną tym wyrokiem kwotę 843 669,12 zł, w skład której wchodziła kwota 605 949,89 zł należności głównej i kwota odsetek ustawowych od tej kwoty od dnia 2 kwietnia 2003 r. do dnia zapłaty. Powód zapłacił również Powiatowi (...) kwotę 12 600 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, stąd łączna kwota przelewu wynosiła 856 269,12 zł.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 20 lipca 2011 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze zawiesił postępowanie w sprawie z powodu utraty przez pozwanego zdolności sądowej, na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. 14 września 2011 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze podjął postępowanie z udziałem Powiatu (...), jako następcy prawnego SP ZOZ w likwidacji we W. (k. 668).

Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze oddalił powództwo, a orzekając o kosztach postępowania zasądził od powoda na rzecz pozwanego 7 217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Jako podstawy rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia.

SP ZOZ we W. zawarł w dniu 27 kwietnia 2000 r. umowę kredytową z Bankiem (...) SA z siedzibą w W.. Na mocy tej umowy (...) SA udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie 600 000 zł na okres do dnia 31 marca 2003 r. z przeznaczeniem na wydatki związane z prowadzeniem bieżącej działalności.

W grudniu 2001 r. Powiat (...) zwrócił się do (...) SA Oddział w G. o wyrażenie zgody na przejęcie poręczenia kredytu udzielonego SPZOZ we W. przez mający powstać z dniem 1 stycznia 2002 r. Powiat (...). Bank nie wyraził na to zgody.

W dniu 1 stycznia 2002 r. został utworzony Powiat (...).

W związku z powstaniem nowego powiatu w dniu 14 stycznia 2002 r. Powiat (...) zawarł z Powiatem (...) umowę w sprawie ustalenia podziału zobowiązań, środków finansowych oraz mienia ruchomego i nieruchomego.

W załączniku nr 1 do tej umowy strony m.in. ustaliły, że Powiat (...) przejmie dług w postaci poręczenia kredytu obrotowego, udzielonego przez (...) Oddział w G. dla SP ZOZ we W. w wysokości 720 000 zł.

Powiat (...) tworzył podstawy do przejęcia szpitala przez Powiat (...). Powiat (...) także sądził, że dojdzie do przejęcia szpitala, działającego na jego terenie.

W styczniu 2002 r. starosta (...) przejął protokolarnie dokumentację dotyczącą szpitala.

W kwietniu 2002 r. Powiat (...) skierował do pozwanego pismo w sprawie braku realizacji umowy z dnia 14 stycznia 2002 r. w zakresie umowy poręczenia kredytu obrotowego dla SP ZOZ we W. udzielonego przez (...), wzywające Powiat (...) do podjęcia stosownych działań.

Powiat (...) uzyskał od Ministerstwa Zdrowia informację, że zmiana organu założycielskiego dla samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej może nastąpić jedynie poprzez likwidację zakładu, a następnie utworzenie na bazie majątku poprzednio istniejącego zakładu nowej jednostki ZOZ, której organem założycielskim będzie inna jednostka samorządu terytorialnego.

W 2002 r. Powiaty (...) i (...) nadal prowadziły rozmowy w sprawie przejęcia szpitala przez Powiat (...), jednak do porozumienia nie doszło, bowiem władze pozwanego powoływały się na konieczność przeprowadzenia likwidacji określonej w art. 36 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej.

Rada Powiatu (...) uchwałą z dnia 26 czerwca 2002 r. powierzyła Powiatowi (...) zadania publiczne w zakresie promocji i ochrony zdrowia, upoważniając go jednocześnie do wykonywania w stosunku do SPZOZ we W. praw i obowiązków organu założycielskiego wynikających z ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej.

Wojewoda (...) decyzją z dnia 23 lipca 2002 r. stwierdził nieważność powyższej uchwały.

SPZOZ we W. nie spłacił udzielonego mu przez (...) SA kredytu w terminie. W związku z tym Powiat (...) - jako poręczyciel umowy kredytu - w dniu 2 kwietnia 2003 r. wpłacił na rzecz (...) SA kwotę 605 949,84 zł.

Powiat (...) w dniu 29 kwietnia 2003 r. skierował do powoda wezwanie do zapłaty, powołując się na treść umowy z dnia 14 stycznia 2002 r. Powód nie uiszczył wskazanej w wezwaniu kwoty.

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 26 kwietnia 2006 r. zasądzono od Powiatu (...) na rzecz Powiatu (...) kwotę 605 949,89 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 2 kwietnia 2003 r. oraz kwotę 12 600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Skargę kasacyjną Powiatu (...) Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 15 lutego 2007 r. wydanym w sprawie II CSK 372/06 oddalił.

W dniu 18 maja 2006 r. powód zapłacił Powiatowi (...) zasądzoną wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu kwotę 843 669,12 zł stanowiącą wskazaną wyżej należność główną, odsetki i koszty postępowania.

Po przejściu zobowiązania przez Powiat (...) (jako poręczyciela) i spłaceniu powyższej kwoty zobowiązanie SPZOZ z tytułu kredytu wygasło.

Powiat (...) nigdy nie zwracał się do SP ZOZ z roszczeniem regresowym. W okresie 2000- 2006 SPZOZ we W. nie mogły funkcjonować bez dotacji ze strony (w tym przypadku) Powiatu (...). Sytuacja finansowa SP ZOZ we W. uniemożliwiła spłatę kredytu zaciągniętego w dniu 27 kwietnia 2000 r. Brak było także możliwości zaspokojenia roszczenia regresowego Powiatu (...) bez zwiększenia ujemnego wyniku finansowego.

W dniu 26 kwietnia 2006 r. Powiat (...) podjął uchwałę o likwidacji SP ZOZ we W.. Termin zakończenia czynności likwidacyjnych wyznaczono na - nie później niż do dnia 31 grudnia 2010 r.

W dniu 13 września 2007 r. powód wezwał SPZOZ we W. w likwidacji do zapłaty kwoty 856 269,12 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lipca 2006 r.

W przejętych przez likwidatora K. F. dokumentach finansowych dotyczących SP ZOZ We W. nie figurowała wierzytelność Powiatu (...) z tytułu spłaty kredytu z dnia 27 kwietnia 2000 r., mimo, że powinna figurować. Po spłacie kredytu w księgach finansowych Powiatu (...) nie odnotowano wierzytelności wobec SP ZOZ i wobec Powiatu (...). Poręczenia kredytów podlegały obowiązkowi ujawnienia, jako zobowiązania warunkowe pozabilansowo i były ujawniane w rocznej sprawozdawczości w części opisowej. Poręczenia kredytów udzielone przez Powiat (...), jako

zobowiązania warunkowe nie są wykazywane w bilansach za dane lata. Zobowiązania te są wykazywane na kontach pozabilansowych.

Dnia 5 stycznia 2011 r. uprawomocniło się postanowienie Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 14 maja 2007 r. (sygn. akt ZG.VIII NS- REJ.KRS/(...)) o wykreśleniu SP ZOZ w likwidacji we W. z Krajowego Rejestru Sądowego.

Po zakończeniu likwidacji SP ZOZ we W. pozostała niezapłacona kwota zadłużenia w wysokości ok. 9 mln zł. Sprzedaż pozostałego po SP ZOZ majątku tj. obiektów poszpitalnych jedynie w części pokryła tę szkodę.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że nie było podstaw do uwzględnienia powództwa.

Na podstawie art. 60 ust. 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89 ze zm.) pozwany Powiat (...) ponosi odpowiedzialność za zobowiązania zlikwidowanego SP ZOZ we W., jako jego organ założycielski z dniem zakończenia czynności likwidacyjnych, tj. 31 grudnia 2010 r.

Porozumienie zawarte między stronami z dnia 14 stycznia 2002 r. zawierało bezwarunkowe zobowiązanie się Powiatu (...) do zwolnienia z odpowiedzialności Powiatu (...) z tytułu poręczenia kredytu udzielonego SP ZOZ we W., co zostało przesądzone prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 26 kwietnia 2006 r. Pismem z dnia 1 kwietnia 2003 r. bank (...) SA żądał spełnienia świadczenia od kredytobiorcy (SP ZOZ) i jednocześnie zawiadomił o tym poręczyciela (Powiat (...)). W dniu 2 kwietnia 2003 r. poręczyciel wykonał zobowiązanie, zatem uszczerbek majątkowy został poniesiony przez Powiat (...) w związku z niewykonaniem zobowiązania gwarancyjnego przez Powiat (...).

Sąd Okręgowy stwierdził, że Powiatowi (...) w wyniku realizacji poręczenia przysługiwały dwa odrębne roszczenia, a mianowicie roszczenie regresowe wobec SP ZOZ we W. (roszczenie poręczyciela wobec poręczonego) i roszczenie o charakterze odszkodowawczym wobec Powiatu (...) (roszczenie poręczyciela wobec gwaranta). Układ ten nie stanowi zobowiązania solidarnego (art. 369 k.c.) i można go zakwalifikować jako tzw. solidarność nieprawidłową (odpowiedzialność in solidum). Zważywszy, że zgodnie z art. 366 k.c., znajdującym odpowiednie zastosowanie do tego rodzaju odpowiedzialności, spełnienie zobowiązania gwarancyjnego przez gwaranta powoduje wygaśnięcie obydwu zobowiązań, a więc także długu regresowego poręczonego wobec poręczyciela.

W ocenie Sądu, do rozliczeń pomiędzy stronami nie może mieć zastosowania przepis art. 376 § 1 k.c., albowiem pomiędzy współdłużnikami in solidum (SP ZOZ i Powiatem (...)) nie istnieje żaden stosunek wewnętrzny. W sprawie nie znajdzie też zastosowania przepis art. 441 § 2 lub 3 k.c., gdyż odpowiedzialność dłużników nie była odpowiedzialnością za tę samą szkodę. Podstawy rozliczeń między stronami nie może również stanowić art. 518 k.c., ponieważ przepis ten znajduje zastosowanie w przypadku, gdy osoba trzecia spłaca cudzy dług. Natomiast Powiat (...) płacąc odszkodowanie na rzecz Powiatu (...) spłacił swój dług, tj. nie była to zapłata za SP ZOZ.

W tej sytuacji należało rozważyć możliwość zastosowania przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 405 k.c. i n.). Zdaniem Sądu Okręgowego, powodowi nie przysługuje roszczenie oparte na tych przepisach, bowiem istnieje prawna podstawa wzbogacenia byłego SP ZOZ we W.. Roszczenia banku (...) SA wobec SP ZOZ stały się wymagalne w dniu 30 marca 2003 r. i przedawniły się w dniu 30 marca 2006 r. Zatem w dacie dokonania zapłaty przez powoda, tj. w dniu 18 maja 2006 r. roszczenie regresowe Powiatu (...) względem SP ZOZ z tytułu wykonania przez Powiat (...) obowiązków poręczyciela było przedawnione. Z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego przedawniło się również roszczenie o odsetki za opóźnienie. W konsekwencji, dłużnikowi, który zachował w swym majątku korzyść w następstwie przedawnienia się roszczenia wierzyciela nie można przypisać wzbogacenia się bez podstawy prawnej, gdyż podstawę taką stanowią przepisy o przedawnieniu roszczeń.

W okolicznościach sprawy nie ma też podstaw do przyjęcia, że wystąpiły przesłanki z art. 121 pkt 4 k.c. Wskazywana przez powoda okoliczność, iż w świetle art. 60 ust. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej ujemny wynik finansowy SP ZOZ we W. uniemożliwił Powiatowi (...) dochodzenie przed sądem roszczeń wobec SP ZOZ we W. nie może być zakwalifikowana jako „siła wyższa” w rozumieniu ww. przepisu.

Powód nie wykazał też, by na skutek uznania długu doszło do przerwania biegu przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 2 k.p.c.).

Zdaniem Sądu Okręgowego, nie można też przyjąć, że podniesienie przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia pozostaje w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego (art. 5 k.c.). Sąd Okręgowy podkreślił, że gdyby powód niezwłocznie wykonał swój obowiązek naprawienia szkody względem pozwanego (wynikający z umowy gwarancyjnej), mógłby realizować nieprzedawnione roszczenie regresowe względem SP ZOZ we W..

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu - wskazując, co się na nie składa - Sąd Okręgowy powołał przepisy art. 98 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 2013 r., poz. 490).

Od wyroku tego zaskarżając go w całości apelację wniósł powód, zarzucając zaskarżonemu wyrokowi:

1. naruszenie art. 405 k.c. przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że roszczenia strony powodowej wobec strony pozwanej nie były roszczeniami z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia;
2. naruszenie art. 118 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że termin przedawnienia roszczeń strony powodowej wobec strony pozwanej wynosił trzy lata;
3. naruszenie art. 121 pkt 4 k.c. przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że fakt, iż strona pozwana była organem założycielskim SP ZOZ we W., nie stanowił siły wyższej uniemożliwiającej dochodzenie roszczeń strony pozwanej wobec SP ZOZ we W.;
4. naruszenie art. 117 § 2 k.c. przez jego zastosowanie i przyjęcie, że strona pozwana mogła uchylić się od zaspokojenia roszczenia strony powodowej wobec upływu terminu przedawnienia;
5. naruszenie art. 5 k.c. w zw. z art. 117 § 2 k.c. przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że podniesienie przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia nie było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego.

W konsekwencji powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według spisu kosztów. Powód wniósł ponadto o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 31 października 2012 r. (sygn. akt I ACa 723/12) Sąd Apelacyjny w Poznaniu zmienił powyższy wyrok Sądu Okręgowego z 30 kwietnia 2012 r. w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 843 669,12 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 września 2007 r. do dnia zapłaty i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 45 622,86 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych oraz kwotę 7 200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, a nadto zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 47 584 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym (k. 885).

Od wyroku tego skargę kasacyjną wywiódł pozwany, zaskarżając go w całości.

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 14 lutego 2014 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu wskazał, że postępowanie przed sądem drugiej instancji stanowi kontynuację postępowania pierwszoinstancyjnego. Sąd odwoławczy jest zatem sądem merytorycznym i powinien dokonać własnych ustaleń

faktycznych i na ich podstawie ocenić zasadność powództwa. Uznaną trafność zarzutu, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera wskazania, na podstawie jakiego stanu faktycznego sąd odwoławczy oparł swoje orzeczenie, Sąd Najwyższy stwierdził, iż Sąd Apelacyjny nie wyjaśnił, na jakiej podstawie przyjął, że między poprzednikiem prawnym pozwanego, tj. SP ZOZ we W. a Powiatem (...) istniał stosunek zlecenia uzasadniający przyjęcie innego niż trzyletni termin przedawnienia wynikający z wstąpienia pozwanego w prawa zaspokojonego wierzyciela. Sąd odwoławczy nie odniósł się również do przedstawionych przez pozwanego w odpowiedzi na apelację powoda argumentów uzasadniających jego stanowisko w postępowaniu apelacyjnym, że nie ma podstaw do uwzględnienia apelacji. Chodzi tu o zarzuty kwestionujące np. istnienie wzbogacenia po stronie SP ZOZ we W., zubożenia po stronie powoda, zgodności żądania zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia - w razie przyjęcia jego istnienia - z zasadami współżycia społecznego czy zasadności żądania w ramach bezpodstawnego wzbogacenia zwrotu odsetek za opóźnienie. Rozpoznając ponownie sprawę, sąd odwoławczy powinien mieć też na względzie - w wypadku rozważania możliwości wydania powtórnie orzeczenia reformatoryjnego na podstawie art. 405 k.c. - czy wyrok zmieniający nie pozbawi strony instancji, albowiem Sąd Okręgowy ocenę zasadności dochodzonego roszczenia na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu ograniczył jedynie do zbadania kwestii, czy uzyskanie korzyści nastąpiło bez podstawy prawnej.

Podtrzymując swoje stanowiska na rozprawie apelacyjnej dnia 19 listopada 2014 r. pozwany złożył także wniosek restytucyjny,

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się niezasadna.

Na wstępie wskazać należy, że zakres kognicji Sądu drugiej instancji wyznacza treść art. 378 § 1 k.p.c., który stanowi, iż Sąd ten rozpoznaje sprawę w granicach apelacji. Jak przyjął Sąd Najwyższy orzekający w składzie 7 sędziów w uchwale z dnia 31 stycznia 2008 r. III CZP 49/07 sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiąże go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. (OSNC 2008/6/55).

Zważywszy, że w sprawie niniejszej apelujący nie podniósł zarzutów naruszenia prawa procesowego i Sąd Apelacyjny ponownie rozpoznając sprawę nie przeprowadzał uzupełniającego postępowania dowodowego, ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny, który Sąd Apelacyjny przyjmuje za własny (art. 382 k.p.c.), stanowi podstawę zastosowania przepisów prawa materialnego.

Odnosząc się jedynie do rozważań Sądu Apelacyjnego zawartych w uzasadnieniu wyroku z dnia 31 października 2012 r, które zakwestionował Sąd Najwyższy stwierdzić trzeba, że brak jest jakichkolwiek podstaw do ustalenia, że pozwanego i SP ZOZ łączyła umowa zlecenia leżąca u podstaw udzielonego poręczenia. Sąd Apelacyjny także jednak takiego jednoznacznego ustalenia nie czynił.

Przechodząc do oceny zarzutów apelacji, co do naruszenia prawa materialnego, stwierdzić należy, że niezasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 405 k.c. przez jego niezastosowanie i przyjęcie, iż roszczenia strony powodowej wobec strony pozwanej nie były roszczeniami z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie stwierdził, że roszczenia powoda nie są roszczeniami z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. Stwierdził jedynie, że roszczenie powoda oparte na przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu nie może być uwzględnione na skutek przyjęcia przez Sąd, że w dacie dokonania zapłaty przez powoda, tj. w dniu 18 maja 2006 r. roszczenie regresowe Powiatu (...) względem SP ZOZ z tytułu wykonania obowiązków poręczyciela było przedawnione i w konsekwencji, dłużnikowi (szpitalowi), który zachował w swym majątku korzyść w następstwie przedawnienia się roszczenia wierzyciela (Powiatu (...)) nie można przypisać wzbogacenia się bez podstawy prawnej, gdyż podstawę taką stanowią przepisy o przedawnieniu roszczeń. Sąd Okręgowy nie przyjął też, że termin przedawnienia roszczeń strony powodowej wobec strony pozwanej wynosił trzy lata (zarzut naruszenia art. 118 k.c.). Sąd Okręgowy przyjął, że trzyletni termin przedawnienia dotyczył roszczenia regresowego Powiatu (...) wobec SP ZOZ we W.. Sąd Okręgowy jednoznacznie wskazał, że nieuwzględnienie roszczenia powoda na podstawie przepisów o bezpodstawnym

wzbogaceniu wynikało z uznania, iż w związku z upływem trzyletniego terminu przedawnienia ww. roszczenia szpital mógł uchylić się od spełnienia świadczenia na rzecz Powiatu (...) w przypadku jego dochodzenia.

Oceniając przesłanki zastosowania art. 405 k.p.c., należy stwierdzić, że podstawę do zapłaty przez powoda na rzecz Powiatu (...) kwoty 843 669,12 zł stanowiły postanowienia umowy z dnia 14 stycznia 2002 r. Należy podkreślić, że powyższą umowę Powiat (...) zawarł z Powiatem (...) wyłącznie z uwagi na fakt wyodrębnienia z Powiatu (...) nowo powstałego Powiatu (...), a jej zasadniczym celem było dokonanie podziału mienia i zobowiązań, jakie na każdym z tych powiatów spoczywały. Lektura postanowień tejże umowy, a w szczególności załącznika nr 1 jednoznacznie wskazuje, że dotyczy ona podziału zobowiązań, środków finansowych oraz mienia ruchomego i nieruchomości.

Przedmiotowa umowa stanowiła zresztą już przedmiot rozważań zarówno Sądu Apelacyjnego w Poznaniu (wyrok z dnia 26 kwietnia 2006 r., I A Ca 1231/05), jak i Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 15.02.2007 r., II CSK 372/06) w części dotyczącej przejścia poręczenia kredytu (pkt 2 umowy) i zarówno z ustaleń w tym prawomocnie zakończonym postępowaniu, jak i w niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości fakt, że sporne świadczenie pieniężne związane było z realizacją zadań publicznoprawnych z zakresu opieki zdrowotnej na terenie nowo powstałego Powiatu (...).

Zatem na podstawie tej umowy Powiat (...) był zobowiązany do zapłaty długu, jaki mu przypadł do uregulowania w ramach podziału zobowiązań i mienia pomiędzy powiatami przy wyodrębnieniu Powiatu (...) z Powiatu (...), tj. uregulowania zobowiązania wobec banku w związku z kredytem udzielonym na potrzeby funkcjonowania SP ZOZ we W..

W tej sytuacji nie można przyjąć, że nastąpiło zubożenie powoda w rozumieniu art. 405 k.c. o kwotę zapłaconą w wykonaniu własnego zobowiązania przyjętego na podstawie umowy regulującej podział mienia i zobowiązań między powiatami. Powód zapłacił bowiem tę kwotę w ramach ustalonego podziału zobowiązań.

Nie można zatem przyjąć, że po spełnieniu świadczenia na rzecz pozwanego na podstawie tej umowy powodowi przysługiwało roszczenie przeciwko SP ZOZ we W. na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Przyjęcie przeciwnego stanowiska prowadziłoby bowiem w istocie do powrotnego przeniesienia odpowiedzialności za spłatę kredytu, który zgodnie z podziałem mienia i zobowiązań przypadł do zaspokojenia Powiatowi (...), na Powiat (...), co byłoby sprzeczne z treścią i celem umowy z 14 stycznia 2002 r. Tym samym należy podzielić stanowisko pozwanego wyrażone w odpowiedzi na apelację, że podstawę przysporzenia Powiatu (...) na rzecz Powiatu (...) stanowiła umowa z dnia 14 stycznia 2002 r.. W konsekwencji, przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu nie znajdują w sprawie zastosowania.

W tej sytuacji drugorzędne są kwestię związane z przedawnieniem roszczeń pozwanego względem SP ZOZ we W., które to przedawnienie – jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy – wystąpiło.

Nie można zgodzić się z zarzutami, że doszło do naruszenia art. 121 pkt 4 k.c. Niewątpliwym faktem, że wykonywanie przez SP ZOZ zadań publicznych na terenie Powiatu (...) wymagało finansowego wspierania przez pozwanego nie może być utożsamiane z siłą wyższą uniemożliwiającą dochodzenia roszczenia regresowego wynikającego z udzielonego poręczenia. Żaden przepis prawa a w szczególności wskazany w apelacji przepis art. 60 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2007 r. nr 14, poz. 89 ze zm.) nie stanowił przeszkody uniemożliwiającej dochodzenie tego roszczenia.

Nie zachodzi także naruszenie art. 5 k.c. w zw. z art. 117 § 2 mające w szczególności polegać na tym, że pozwany dopuścił do przedawnienia nie dochodząc roszczenia regresowego w stosunku do SP ZOZ w okresie przed upływem przedawnienia. Nie można bowiem pomijać – oprócz okoliczności wskazanych wyżej - faktu, że zadłużony SP ZOZ działając na terenie powodowego powiatu w rzeczywistości wykonywał zadania należące do tego ostatniego.

Na marginesie tylko należy zauważyć, że nawet gdyby uznać rację powoda i przyjąć, że pozwany ponosi względem niego odpowiedzialność na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, brak byłoby podstaw do zasądzenia na jego rzecz całej zapłaconej na rzecz Powiatu (...) w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z

dnia 26 kwietnia 2006 r. kwoty. W dniu 18 lipca 2006 r. powód zapłacił Powiatowi (...) zasądzoną tym wyrokiem kwotę 843 669,12 zł, na którą składały się kwota 605 949,89 zł tytułem należności głównej (kwota zapłacona bankowi (...) SA przez Powiat (...)) i kwota odsetek ustawowych od tej kwoty od dnia 2 kwietnia 2003 r. do dnia zapłaty. Brak byłoby bowiem podstaw do przyjęcia, że SP ZOZ we W. w ramach odpowiedzialności z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia odpowiada również za opóźnienie w zapłacie przez powoda jego zobowiązania. Ewentualna odpowiedzialność szpitala ograniczałaby się do kwoty 605 949,89 zł, tj. kwoty niespłaconego przez ten podmiot kredytu.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku, orzekając o kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego w punkcie 2 zgodnie z treścią przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 i § 12 ust. 4 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490). Na koszty te składają się koszty zastępstwa procesowego pozwanego w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 5 637,36 zł, kwota 42 184 zł tytułem opłaty od skargi kasacyjnej, koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym w kwocie 5 400 zł i kwota 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa udzielonego w postępowaniu kasacyjnym.

Wobec udokumentowanego i niespornego faktu, że strona pozwana po wydaniu przez Sąd Apelacyjny wyroku z dnia 31 października 2012 r. zapłaciła zasądzoną w nim kwotę w następujących kwotach i terminach: 600 000 zł - dnia 5 czerwca 2013 r., 644 177,98 zł - 23 grudnia 2013 r. 200 000 zł dnia 31 grudnia 2013 r. i złożyła wniosek restytacyjny a także treści wyroku z dnia 3 grudnia 2014 r., Sąd Apelacyjny na podstawie art. 338 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 3 wyroku. (Dopuszczalność uwzględnienia wniosku restytacyjnego na wskazanej podstawie prawnej przyjęta jest w orzecznictwie powszechnie – por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2001 r. V CKN 1240/00, OSNC 2002/4/51)

Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga Jan Futro Ewa Staniszevska